

UITSPRAAK VAN DE TUCHTCOMMISSIE
Kamer seksuele intimidatie

Kamervoorzitter : mr. F.G. Bauduin
Lid : drs. A.A.M. Oostveen
Lid : mr. A.Y. Kroll
Juridisch secretaris : mr. M. van de Glind

Zaaknummer : **T 2022012/2022-71-01**

In de zaak van:

1. Betrokkene

Naam : [Beklaagde]
Lid sportbond : Koninklijke Nederlandsche Schaatsenrijders Bond

2. Appellante

Naam : Koninklijke Nederlandse Schaatsenrijders Bond (hierna: KNSB)
Adres : Mississippidreef 153 (3565 CE) Utrecht

3. Aanklager : mr. J.B. Develing

4. De procedure

- Op 30 mei 2022 heeft de aanklager aan [Beklaagde] (hierna: beklaagde) laten weten dat tegen hem een melding is ingediend vanwege mogelijk grensoverschrijdend gedrag.
- De aanklager heeft de melding onderzocht en op basis van zijn bevindingen besloten om de zaak te seponeren. De sepotbeslissing van 3 augustus 2022 is aan beklaagde verstuurd met afschrift aan de KNSB en aan de melder(s).
- Bij e-mail van 10 augustus 2022 heeft de KNSB tegen de sepotbeslissing beroep aangetekend.
- Op 20 september 2022 heeft de KNSB het beroepschrift aangevuld onder overlegging van producties genummerd 1 tot en met 4.
- De aanklager heeft bij 'verweer op bezwaarschrift' van 20 oktober 2022 op het beroep gereageerd en daarbij producties 1 tot en met 4 overgelegd, waaronder het onderzoeksdossier en de sepotbeslissing.
- Op 22 november 2022 heeft de mondelinge behandeling plaatsgevonden ten kantore van het ISR te Hilversum (gelijktijdig met de zaak T 2022013/2022-71-02, beroep sepot KTT MO en SkateUnited - [Beklaagde]). Bij de mondelinge behandeling waren, naast de tuchtcommissie en de juridisch secretaris, de volgende personen aanwezig: namens de KNSB mevrouw M. Margadant, de aanklager, mr. P.J. Helgering (casemanager bij het ISR), mevrouw mr. L. van der Horst (medewerker van het ISR), en betrokkene en zijn moeder als toehoorders. Er zijn geen getuigen opgeroepen. Mevrouw Margadant namens de KNSB en de aanklager hebben hun standpunten nader toegelicht.
- Van de mondelinge behandeling zijn aantekeningen gemaakt door de secretaris.
- Ten slotte is uitspraak bepaald.

5. Het geschil (het sepotbesluit, het beroep van de KNSB en het verweer van de aanklager)

De sepotbeslissing

- 5.1. De aanklager heeft na afronding van het onderzoek besloten om de zaak te seponeren. In het kader van het door de aanklager uitgevoerde onderzoek zijn de penningmeester van KTT MO (melder), een getuige, vier mogelijke slachtoffers en beklaagde gehoord. Een mogelijk slachtoffer, [mogelijk slachtoffer], heeft verklaard dat beklaagde aan haar naaktfoto's van zichzelf heeft gestuurd en dat zij - onder druk van beklaagde - seksueel getinte foto's heeft teruggestuurd. Drie andere mogelijke slachtoffers hebben verklaard dat zij van beklaagde seksueel getinte berichten, foto's van zijn piemel en filmpjes waarop beklaagde masturbeert, hebben ontvangen, maar dat het hen niet zo veel deed. Beklaagde heeft aangegeven dat hij dergelijke berichten naar een tiental meisjes heeft gestuurd en dat hij daarbij wel eens te ver is gegaan, maar dat het altijd in samenspraak is gegaan en beide partijen het er mee eens waren. Beklaagde heeft aangegeven professionele hulp te hebben gezocht bij een psycholoog en excuses te hebben gemaakt.
- 5.2. De aanklager geeft aan dat hij - mede door het ontbreken van bewijs dat de verklaring van [mogelijk slachtoffer] ondersteunt - niet in staat is om te concluderen dat er sprake was van dwang. Daarnaast hebben de andere drie meisjes verklaard geen last te hebben gehad van de door beklaagde verstuurd berichten, dan wel dat zij deze berichten niet als grensoverschrijdend beoordelen. Om die reden is de aanklager van mening dat het dossier onvoldoende aanknopingspunten biedt voor het oordeel dat beklaagde het Tuchtreglement Seksuele Intimidatie (hierna: het Tuchtreglement) heeft overtreden.

Het beroep tegen de sepotbeslissing

- 5.3. In haar aanvullend beroep heeft de KNSB haar bezwaren tegen het sepotbesluit nader uiteengezet. Samengevat komen deze bezwaren erop neer dat er door toedoen van beklaagde wel degelijk sprake is van een onveilig sportklimaat, dat onvolledig en onvoldoende onderzoek heeft plaatsgevonden en dat het besluit ondeugdelijk is gemotiveerd.
- 5.4. De KNSB plaatst vraagtekens bij het oordeel van de aanklager dat de seksueel getinte berichten, foto's en filmpjes in samenspraak zijn gedeeld, omdat 'in samenspraak' toestemming vooraf veronderstelt en niet kan worden gebaseerd op opmerkingen van slachtoffers dat het toegezonden materiaal hen niet veel deed. Verder meent de KNSB dat in ogenschouw moet worden genomen dat het probleem om bewijs bij te brengen wordt veroorzaakt doordat berichten via Snapchat niet worden bewaard en bewijs is verwijderd onder druk en bedreiging van beklaagde. De KNSB betoogt dat er hoe dan ook voldoende bewijs voorhanden is dat beklaagde heeft gedaan waarvan hij wordt beschuldigd en dat hij dat zelf ook heeft toegegeven.
- 5.5. Tegen deze achtergrond is het voor de KNSB ook onduidelijk waarom de aanklager zich niet (tevens) heeft gebaseerd op artikel 7 lid 3 sub c van het Tuchtreglement, nu overtreding van dit artikel - dat het scheppen van een seksueel of erotisch geladen sfeer of het laten voortbestaan daarvan verbiedt - zonder meer aan de orde is.
- 5.6. De KNSB stelt zich op het standpunt dat beklaagde meerdere slachtoffers heeft gemaakt en dat er grote onrust heerst in het team waarvan beklaagde deel uitmaakt, zodat zijn terugkeer daarin ondenkbaar is voordat door middel van het opleggen van een sanctie aan beklaagde aan de situatie en aan de slachtoffers recht is gedaan. Daarbij gaat het de KNSB niet om stigmatisering of het opleggen van de zwaarst denkbare straf; het geven van een waarschuwing of hem opdragen aan alle slachtoffers (oprechte) excuses te maken, zou kunnen volstaan al dan niet in combinatie met een verplichting tot het volgen van een toepasselijke training.

- 5.7. De KNSB verzoekt de tuchtcommissie daarom om haar beroep gegrond te verklaren en beklagde alsnog een passende sanctie op te leggen.

Het verweer van de aanklager

- 5.8. De aanklager heeft op het beroepschrift gereageerd. Daarbij stelt de aanklager voorop dat hem bij de uitvoering van zijn onderzoek een ruime mate van beleidsvrijheid toekomt en dat het sepotbesluit op zorgvuldige wijze, ook wat betreft de motivering van de beslissing, tot stand is gekomen. Hij licht dat als volgt toe.
- 5.9. Artikel 5 lid 1 van het Tuchtreglement is het toetsingskader. Daarin is seksuele intimidatie gedefinieerd als elke vorm van ongewenst gedrag met een seksuele connotatie (duiding) dat als doel of gevolg heeft dat de waardigheid van de persoon wordt aangetast. Tijdens het onderzoek is gebleken dat veel van de mogelijke slachtoffers niet of nauwelijks bereid waren om aan het onderzoek mee te werken of stukken te overleggen. De aanklager geeft aan dat hij daarom niet kan toetsen of er al dan niet sprake was van instemming en dat hij daarom een overtreding van artikel 5 lid 1 van het Tuchtreglement niet zonder meer heeft kunnen vaststellen. In het verlengde daarvan merkt de aanklager nog op dat beklagde heeft verklaard dat hij slechts enkele malen is ingevallen als krachttrainer en dat zulks onvoldoende is om hem aan te kunnen merken als begeleider (of daarmee gelijk te stellen functionaris) in de zin van artikel 6 van het Tuchtreglement. In de ogen van de aanklager was beklagde onderdeel van het team, maar stond hij daar niet boven. De aanvullende gedragsregels die voor begeleiders gelden, zijn naar de mening van de aanklager daarom niet op beklagde van toepassing.
- 5.10. De aanklager benadrukt dat het sturen van seksueel getinte berichten een tuchtrechtelijke overtreding kan opleveren, maar dat dit afhankelijk is van de omstandigheden van het geval en moet worden bezien aan de hand van de maatschappelijke opvatting. Vandaag de dag is het een gebruikelijk verschijnsel om seksueel getinte berichten, naaktfoto's en seksfilmpjes via sociale media uit te wisselen en dit verschijnsel kan volgens wetenschappelijk onderzoek een positieve invloed hebben op de seksuele ontwikkeling van jongeren. Het sturen van seksueel getinte berichten tussen jongeren onderling is naar de mening van de aanklager opzichzelfstaand niet een ongewenste gedraging, tenzij de ontvanger van de berichten deze als grensoverschrijdend ervaart. Drie van de vier door de onderzoekscommissie gehoorde sporters hebben echter aangegeven dat zij de aan hen verstuurd berichten niet als grensoverschrijdend hebben ervaren althans dat zij hier geen last van hebben gehad. Alleen [mogelijk slachtoffer] heeft verklaard dat zij zich onder druk gezet voelde om naaktfoto's van beklagde te vragen en naaktfoto's van zichzelf te sturen, maar beklagde stelt dat dit met wederzijdse instemming gebeurde. De door [mogelijk slachtoffer] en haar ouders toegezegde bewijsmiddelen heeft de aanklager niet ontvangen. De aanklager is van mening dat op basis van enkel de verklaringen van [mogelijk slachtoffer] en beklagde in tuchtrechtelijke zin niet voldoende aannemelijk is geworden dat beklagde het Tuchtreglement heeft overtreden.
- 5.11. Alhoewel de aanklager van oordeel is dat over deze zaak ook heel goed anders kan worden gedacht en hij de argumenten van de melders zeker begrijpt, acht hij op basis van alle bevindingen tijdens het onderzoek onvoldoende aannemelijk dat beklagde een overtreding van het Tuchtreglement heeft begaan en dat hij daarom in redelijkheid tot het sepotbesluit heeft kunnen komen. Daarom verzoekt de aanklager om het beroep ongegrond te verklaren en het aangevallen sepotbesluit in stand te laten.
- 5.12. Op de stellingen en verweren van partijen zal hierna, voor zover van belang, nader worden ingegaan.

6. Beoordeling door de tuchtcommissie

Bevoegdheid en ontvankelijkheid

- 6.1. De KNSB is een vereniging die zich bezighoudt met de bevordering en organisatie van de schaatssport. Krachtens de statuten van de KNSB worden overtredingen inzake seksuele intimidatie berecht door de tuchtcommissie en de commissie van beroep van het ISR, met inachtneming van het Tuchtreglement. Deze aan het ISR overgedragen bevoegdheid is op 5 februari 2018 bij overeenkomst tussen de KNSB en het ISR nader geformaliseerd. De tuchtcommissie verklaart zich dan ook bevoegd om van de onderhavige zaak kennis te nemen.
- 6.2. De KNSB kan naar het oordeel van de tuchtcommissie worden aangemerkt als rechtstreeks belanghebbende in de zin van artikel 18 lid 1 van het Tuchtreglement. De KNSB heeft bij e-mail van 10 augustus 2022 tijdig tegen de sepotbeslissing van 3 augustus 2022 beroep ingesteld. Het aanvullend beroep dat door de KNSB is ingediend, voldoet aan de eisen die daaraan in het Tuchtreglement worden gesteld. Ook overigens zijn er geen formele bezwaren die aan behandeling van de zaak door de tuchtcommissie in de weg staan. De KNSB kan derhalve in haar beroep worden ontvangen.

De sepotbeslissing en het beroep

- 6.3. De aanklager kan een zaak op grond van artikel 18 van het Tuchtreglement gemotiveerd seponeren. In deze zaak moet beoordeeld worden of de sepotbeslissing van de aanklager van 3 augustus 2022, als gevolg van het door de KNSB ingestelde beroep, op grond van artikel 18 lid 2 of lid 3 van het Tuchtreglement, gehandhaafd of verworpen moet worden.
- 6.4. De tuchtcommissie stelt bij de beoordeling voorop dat de aanklager en de door hem ingestelde onderzoekscommissie bij de inrichting en uitvoering van hun taken en werkzaamheden, een ruime mate van vrijheid hebben, zoals ook is beslist in de uitspraak van de tuchtcommissie van 4 november 2022 (T 2022010/2022-78-01). Daarnaast dient het dossier voldoende aanwijzingen te bevatten dat de tuchtrechter aan wie de zaak zou moeten worden voorgelegd, tot een veroordeling wegens overtreding van het toepasselijke tuchtreglement door betrokkenen kan komen. De aanklager dient hieromtrent een eigen afweging te maken, maar is ook op beleidsmatige gronden bevoegd van tuchtrechtelijke vervolging af te zien (het zogenoemde opportuniteitsbeginsel). Gelet op dit alles past bij de beoordeling door de tuchtcommissie terughoudendheid.
- 6.5. De aanklager heeft naar aanleiding van de melding door KTT MO en SkateUnited wegens mogelijke overtreding van het Tuchtreglement door beklagde een onderzoek gedaan dat zich - zoals uit het onderzoeksdossier blijkt - heeft gericht op het horen van melder, beklagde en vier mogelijke slachtoffers. De aanklager heeft het onderzoek afgerond met de bevinding dat de vermeende slachtoffers nauwelijks bereid waren te verklaren en na te hebben geconstateerd dat nog vaker dezelfde vragen stellen geen toegevoegde waarde meer had. Tegen de achtergrond dat de aanklager deze uitkomst zelf ook onbevredigend vond, had van hem in redelijkheid verwacht mogen worden dat hij meer verantwoordelijkheid naar zich toe had getrokken en had moeten proberen - bij voorkeur in samenspraak met het bestuur van de KNSB c.q. KTT MO - om een veilige setting te creëren en de nodige waarborgen te geven aan de slachtoffers op een zodanige wijze dat aan hen voldoende comfort zou worden geboden om alsnog een (aanvullende) verklaring over te leggen of bewijsmiddelen te delen.

Daarenboven had de aanklager zich nader kunnen inspannen om meer mogelijke slachtoffers te benaderen, nu uit de verklaring van beklagde blijkt dat hij - in ieder geval - een tiental meisjes heeft benaderd met seksueel getinte berichten en beeldmateriaal.

- 6.6. Het bovenstaande in ogenschouw genomen, had in redelijkheid van de aanklager - binnen de grenzen van zijn beoordelingsvrijheid - mogen worden verwacht dat hij meer onderzoek had gedaan om de feiten waarvan beklaagde wordt beschuldigd boven tafel te krijgen.
- 6.7. Daarnaast overweegt de tuchtcommissie dat de aanklager zijn onderzoek ook had kunnen en moeten richten op een overtreding van artikel 7 van het Tuchtreglement. In de aanzegging onderzoek van 30 mei 2022 heeft de aanklager zelf ook verwezen naar artikel 7 lid 2 sub a en c en naar artikel 7 lid 3 sub b, c en i van het Tuchtreglement. Het is de tuchtcommissie niet duidelijk waarom de aanklager deze grondslag heeft verlaten. Uit de verklaringen van de gehoorde slachtoffers, uit de in het dossier bevindende WhatsApp-berichten en uit hetgeen beklaagde zelf heeft erkend, is naar het oordeel van de tuchtcommissie wel voldoende aannemelijk geworden dat beklaagde aan een groot aantal meisjes ongevraagd seksueel getinte berichten, naaktfoto's en filmpjes heeft gestuurd. Dat dit is gebeurd in samenspraak of met toestemming van de geadresseerden, dan wel in de privésfeer, valt uit de verklaringen van de gehoorde meisjes niet af te leiden.

Naar de mening van de tuchtcommissie had de aanklager op grond van het voorliggende feitenmateriaal met redelijke kans van slagen een aangifte kunnen doen van overtreding van artikel 7 lid 2 en/of lid 3 van het Tuchtreglement. De aanklager heeft onvoldoende gronden aangevoerd om het doen van een schikkingsvoorstel of aangifte bij de tuchtcommissie op grond van het opportuniteitsbeginsel achterwege te laten.

- 6.8. De aanklager heeft weliswaar gewezen op wetenschappelijk onderzoek dat beschrijft hoe jongeren sociale media gebruiken voor hun seksuele ontwikkeling, en dat het uitwisselen van seksuele berichten in het kader van seksuele avonturen of romantische intimiteit erbij hoort, echter de aard en omvang van de berichten zoals beklaagde deze via sociale media heeft gedeeld, vindt in deze maatschappelijke ontwikkeling geen rechtvaardiging en dienen naar het oordeel van de tuchtcommissie als grensoverschrijdend te worden gekwalificeerd.
- 6.9. De KNSB heeft verklaard dat binnen het team waarvan beklaagde deel uitmaakt grote onrust is ontstaan en dat er meerdere meisjes in hun welzijn en sportieve functioneren last hebben van de sfeer van onveiligheid die door toedoen van beklaagde in het leven is geroepen. Zij heeft aangegeven dat een veilig sportklimaat niet kan worden hersteld zonder dat beklaagde op zijn gedrag wordt aangesproken, en dat het voortbestaan van een onveilige situatie aan een terugkeer van beklaagde in het schaatsteam in de weg staat. De tuchtcommissie is van oordeel dat de aanklager in zijn belangenafweging had moeten betrekken dat het opleggen van een passende sanctie een relevante, zo niet noodzakelijke, bijdrage kan leveren aan een normalisering van de verhoudingen binnen het team waartoe beklaagde behoort en aan herstel van de beschadigde relaties.

De conclusie

- 6.10. Alles overziende is de tuchtcommissie van oordeel dat het sepotbesluit dient te worden verworpen en dat de zaak aan de aanklager moet worden teruggegeven om het nodige te doen met inachtneming van hetgeen in deze uitspraak is overwogen. De ruimte die de aanklager daarbij wordt gelaten valt onder de extensieve interpretatie van het doel en de strekking van het bepaalde in artikel 18 lid 3 van het Tuchtreglement.
- 6.11. Wat de aanklager voor het overige nog heeft aangevoerd, kan niet tot een ander oordeel leiden.

De kostenveroordeling

- 6.12. De kosten van de behandeling van de zaak komen op grond van de hoofdregel van artikel 25 lid 11 van het Tuchtreglement ten laste van de sportbond. Die kosten worden vastgesteld op € 500,- en bestaan met name uit de kosten van bijstand van het ambtelijk en juridisch secretariaat van het ISR.

7. De uitspraak

De tuchtcommissie:

- verwerpt het sepotbesluit van 3 augustus 2022 en geeft de zaak ter verdere behandeling terug aan de aanklager met inachtneming van het bepaalde in overweging 6.10.
- stelt de aan de behandeling van deze zaak verbonden kosten vast op € 500,- en bepaalt dat deze kosten ten laste komen van de KNSB.

Hilversum, 21 december 2022

mr. F.G. Bauduin
(Kamervoorzitter)

mr. M. van de Glind
(juridisch secretaris)

Afschrift verzonden d.d.:

Paraaf ambtelijk secretaris: